

Tatry

pre deti

25 najkrajších výletov
+ MALOVANÁ MAPA

Tatry pre deti

Viera Poláková

Daniel Kollár

Zostavil: Daniel Kollár

Tatry pre deti

1. vydanie, 2019

© Autori textu: Daniel Kollár, Viera Poláková

Zodpovedný redaktor a editor: Daniel Kollár

Technický redaktor: Zuzana Kollárová

Jazyková úprava: Martina Petránová

© Fotografie: Daniel Kollár (počet fotografií 53), Viera Poláková (43), Zuzana Kollárová (40), František Mrázik (20), Katarína Strapcová (10), Kristína Ukropcová (10), Milena Vrabčeková (7), Ján Lacika (4), Marek Maňák (4), Peter Hároník (3), Kamila Kráľová (3), Ivan Bohuš ml. (1), Dušan Haver (1) a Michal Rengevič (1)

Fotografia na obálke: Pri Popradskom plese (Viera Poláková)

Úprava fotografií: Tomáš Votava

Mapa: CBS spol, s. r. o.

© Dizajn a typografia: Zuzana Kollárová

Tlač: PRESS GROUP, s. r. o.

Akékolvek, hoci aj čiastočné použitie diela je dovoľené len s písomným súhlasom vydavateľstva DAJAMA.

© RNDr. Daniel Kollár – DAJAMA

Karľoveské rameno 4B, 841 04 Bratislava

www.dajama.sk

Vydalo vydavateľstvo DAJAMA v roku 2019 ako svoju 310. publikáciu.

ISBN 978-80-8136-0978

Milí čitatelia,

po viacerých úspešných knižných edíciách vydavateľstva DAJAMA sme na konci roka 2018 prišli s novou, ktorá začala mapovať najkrajšie trasy a lokality na Slovensku z pohľadu detí a spoločne s nimi objavovať Slovensko pešo, na bicykli, autom, či pohľadom z výšky. Jej ambíciou je priniesť niekoľko publikácií, ktoré umožnia dospelým a deťom poznávať na výletoch jednotlivé kúty vlastnej krajiny.

Kniha Tatry pre deti je druhým dielom z edície Výlety s deťmi (prvým bola na sklonku roka 2018 publikácia Bratislava pre deti). Ponúka 25 najkrajších výletov pre deti v Tatrách a ich bezprostrednom okolí. Množstvo informácií, textov, fotografií a ilustrácií je ideálnym námetom na plánovanie rodinných výletov a zmysluplného trávenia voľného času s deťmi. Doplnkom knihy je aj maľovaná mapa Tatier s naznačenými výletmi.

Autorská dvojica Daniel Kollár a Viera Poláková zmapovala vybrané lokality, ktoré patria k najzaujímavejším miestam v Tatrách, predovšetkým z hľadiska detí. Publikácia spracováva zábavným a vizuálne zaujímavým spôsobom jednotlivé lokality a atrakcie horského, ale aj podhorského prostredia Tatier ideálne pre detské aktivity z pohľadu pešej turistiky, bicyklovania, prehlbenia vedomostí, hier a oddychu. Detskému čitateľovi a jeho rodičom predstavuje zaujímavé tatranské zákutia vhodné na návštevu a trávenie voľného času a zároveň prehĺbuje poznanie o javoch a skutočnostiach, ktoré tvoria súčasť Tatier a života jeho obyvateľov či návštevníkov.

Súčasťou knihy sú praktické informácie a rady potrebné pri plánovaní týchto výletov. Autori odporúčajú predovšetkým pešie či cyklistické výletné trasy a pridávajú aj informácie o dĺžke, prevýšení či ich náročnosti, ktorá však závisí aj od veku dieťaťa a jeho kondície. Ide väčšinou o spriemerované údaje a odporúčania, a tak prakticky každý výlet môže v prítomnosti rodiča absolvovať dieťa vo veku od troch do pätnásť rokov. Samozrejme, výlet sa dá skrátiť či predĺžiť podľa dispozícií dieťaťa a je len na rodičoch, akú alternatívu zvolia.

Prajeme vám veľa pekných zážitkov na výletoch s deťmi a pri objavovaní známych, ale aj menej známych tatranských lokalít.

Daniel Kollár

peší výlet

cyklistický výlet

dĺžka výletu v kilometroch

počet nastúpaných metrov

čas výletu v hodinách

náročnosť výletu

Výlety

1. Pod krivý vrch (Rakytovské pleska)
2. K člňok a za veвериčkami (Okolo Štrbského plesa)
3. Lanovkou pod Soliská (Na Predné Solisko)
4. Za závojom víl (K vodopádu Skok)
5. Od Plesa k plesu (Na Popradské pleso)
6. K maľovaným križom (K Symbolickému cintorínu)
7. Za žabami (K Žabím plesám)
8. Od prameňa k rozprávke (Po Starom Smokovci)
9. Za macom Kubom (Na Hrebienok)
10. Ku kamennému domčeku (K Vodopádom Studeného potoka)
11. Na „Zamku“ (Na Zamkovského chatu)
12. Za kamzíkami a zbojníkmi (Na Téryho chatu a na Zbojnícku chatu)
13. Pod najvyšší štít (Na Sliezskeho domu)

14. Za lovcami sobov (Na Burich)
15. Za zvieratkami a rastlinkami (K Pramenisku)
16. Objavy a lezenie (Po Tatranskej Lomnici)
17. Za hviezdármi a medveďmi (Okolo Tatranskej Lomnice)
18. K svištej krajinke (Na Skalnaté pleso)
19. Za hľadaním drahokamov (Na Chatu pri Zelenom plese)
20. Za siedmimi prameňmi (Na Chatu Plesnivec)
21. Za škriatkami jaskyne (Do Belianskej jaskyne)
22. K jedliam a močiarom (Okolo Tatranskej Kotliny)
23. Pod belianskymi dvojičkami (Okolo Ždiaru)
24. Chodníkom korunami stromov (Do Bachledovej doliny)
25. Za veľkými kameňmi a medveďmi (Do Javorovej doliny)

TANAP
BUDESA VODNICE
1276 m

TANAP
ŠTRBSKÉ PLESO 1 h

TANAP
BIELY GRN ZAST.ČSRD 2 min.

TANAP
TRI STUBNÍKY 1,15 h

TANAP
POD RAKYTOVCOM 0:25h
RAKYTOVSKÉ
PLIEŠKA 0:45h

PRÍSŤNÝ ZÁKAZ!
STRICTLY FORBIDDEN!

TANAP
VO ŠUMAVSKOM NÁRODNOM PARKU
NÁRODNÁ PRÍRODNÁ
POMNIK 1992

TRAIL

Pod krivý vrch

Niekoľko rokov po ostatnej tatranskej veternej kalamite vznikol západne od Štrbského Plesa nový náučný chodník Rakytovéské plieska. Pre detských návštevníkov Tatier je prechádzka po tejto trase výbornou príležitosťou dozvedieť sa, čo urobil vietor s tatranským lesom a zároveň skvelou možnosťou obzrieť si „krivú“ siluetu symbolu Tatier a Slovenska – Kriváňa. A možno popri tom odhalia aj to, prečo je krivý...

Jambrichovo → Rakytovéské plieska
→ Jambrichovo

4 km

130 m

1,5 hod.

ľahká

Prístup

Trasa náučného chodníka má okrem úvodného informačného panela päť stanovišť. Nástupné miesto sa nachádza na ceste č. 537 (Cesta slobody) na trase Liptovský Hrádok – Podbanské – Štrbské Pleso, približne 14 km od Podbanského, resp. necelých 5 km od Štrbského Plesa. Na mapách sa uvádza ako lokalita Jambrichovo (1 215 m). Miesto je označené informačnou tabuľou a neďaleko neho je možnosť parkovania.

V roku 2011 otvorili náučný chodník Rakytovéské plieska, ktorý vedie územím postihnutým tatranskou víchricou koncom roka 2004. Na veľkom priestore sa tu podarilo vytvoriť ukážky rôznych spôsobov obnovy lesa. Nenáročná prechádzka po chodníku dlhom 4,5 km trvá pohodlnou chôdzou ani nie dve hodiny.

Začína sa tu aj modro značkovaný turistický chodník na Jamské pleso, pokračujúci ďalej na Kriváň.

Rakytovské plieska

Od Cesty slobody vedie trasa náučného chodníka chvíľu súběžne so zeleným značkovým chodníkom po južnom úpätí Rakytovca. Onedlho žlté značky náučného chodníka odbočia vľavo a smerujú na krásny vyhladkový bod Rakytovec (1 325 m), ktorý je prvým stanovištom na trase. Ponúka nielen nádherný pohľad na kráľovoholenskú časť Nízkyh Tatier a Liptovskú kotlinu, ale – keďže leží na vzdušnej spojnici Kráľovej hole a Kriváňa – akoby spájal oboch veľikánov a najvýznamnejšie slovenské symboly.

Druhým stanovištom sú severnejšie ležiace Rakytovské plieska – najnižšie položené plieska Vysokých Tatier v nadmorskej výške 1 307 m. Patria k malým, avšak nie k najmenším plesám. Vyšné Rakytovské pliesko je 95 m dlhé a 34 m široké. Nižné Rakytovské pliesko je 55 m dlhé a 33 m široké. Hlboké sú asi 2 m, čím sa zaraďujú k plytkým plesám. Chodník najprv vedie až k brehu Nižného Rakytovského plieska a neskôr míňa vo vzdialenosti asi 100 m aj Vyšné Rakytovské pliesko.

Takmer po celej trase nás sprevádzajú nádherné pohľady na Kriváň (2 494 m), rozložitý štít v západnej časti Vysokých Tatier. Tento niekoľkonásobný víťaz súťaží o najkrajší vrch Slovenska pôsobí úchvatne najmä z liptovskej strany. Možno ho ľahko rozpoznať podľa nápadného zakrivenia vrcholu, ktorému vďačí za svoje meno.

Tretie stanovište predstavuje vývoj lesov po kalamite. Tatranská bóra v roku 2004 zasiahla územie Rakytovských pliesok v menšej intenzite ako centrálnu časť Vysokých Tatier. Ostrovčeky menej poškodených lesov sa zachovali v závetrí hrebienkov či v zamokrených nížinách. Ďalším stanovištom je mostík cez Furkotský potok, ktorý vyteká z Vyšného

Wahlenbergovho plesa, preteká cez Soliskové pliesko i cez Nižné Wahlenbergovo pleso. Miestni obyvatelia odvodili jeho pomenovanie od slova frkot, čiže žblnkotanie vody. Odtiaľ sa chodník postupne stáča na západ a vedie k piatemu stanovištiu, pramennej oblasti Bieleho Váhu, ktorý vzniká sútokom Zlomiskového a Furkotského potoka.

Od tohto miesta nás čaká už len pohodlné klesanie do východiskového a zároveň cieľového bodu náučného chodníka. Za krátky čas si tak môžeme urobiť obraz, ako sa tatranská príroda a ľudia vyrovnávajú

Prečo je Kriváň krivý?

Podľa legendy si Boh v siedmy deň stvorenia sveta sadol a zdalo sa mu, že svetu ešte čosi chýba. Preto si zavola najšikovnejšieho anjela a prikázal mu, aby rozhodil po svete ešte za vrece prírodných krás. Anjel priletel až k tatranským štítom, avšak podcenil ich výšku a krídlom zavadil o jeden z vrcholov. Vrece naplnené krásami sa mu roztrhlo a pod skalnaté štíty sa vysypali nádherné lesy, lúky, bystriny a jazerá. Do horskej krajiny sa z vrece rozbehli svište, kamzíky, jelene a mnoho ďalších zvierat. Pohorie, ktoré neskôr ľudia nazvali Tatry, tak dostalo toľko prírodných krás ako máloktoré iné na svete. Štít, ktorý stál anjelovi v ceste, sa pri zrážke s neopozorným nebeským „letcom“ skrivil, a tak niet divu, že dostal meno Kriváň.

s následkami víchrice a na jednom mieste Tatranského národného parku môžeme pozorovať a porovnávať dva spôsoby obnovy lesa – prirodzený a umelý.

Viete, že...

- Pod Kriváňom sa ťažilo aj zlato. Duch Kriváňa sa však rozhneval a pohrozil baníkom, že vodou zaplaví celý Liptov, ak neprestanú zvukmi čakanov rušiť jeho pokoj. Prelaknutí baníci ho poslúchli a nikdy viac sa do tunajších baní nevrátili.
- Váh vraj vznikol z lásky Kriváňa ku Kráľovej holi. Kriváň sa kedysi dávno zamiloval do Kráľovej hole, ktorá jeho lásku opätovať. Dlhú predlho si vymieňali zamilované pohľady a napokon z ich lásky vzniklo dieťaťko – Váh. Biely Váh pramení pod Kriváňom a Čierny Váh pod Kráľovou hoľou. Pri Kráľovej Lehote sa stretávajú a vytvárajú Váh.

K člňkom a za veveričkami

Štrbské pleso je jednou z najznámejších lokalít Vysokých Tatier. Je ľahko dostupné a z jeho brehov sa naskytajú jedinečné panoramatické výhľady na masív Vysokých Tatier. Prechádzku okolo jazera zvládnu aj tie najmenšie deti – prípadne si ju odsedia v kočiaku – a na záver sa môžu zahrať na detskom ihrisku. Staršie ratolesti sa dozvedia rôzne zaujímavosti o rastlinstve a živočíšstve národného parku či histórii Štrbského plesa a popri tom si môžu zacvičiť na stanovištiach „kyslíkovej dráhy“. V lesíku neďaleko Štrbského plesa sa nachádza aj Veveričí lanový park. Pozostáva z rôznych lanových prekážok upevnených medzi stromami a na ich zdolanie je potrebný lezecký výstroj. Park je určený pre malé veveričky, ako aj pre väčšie veveričky a dospelé veverice. Okrem adrenalínu poskytuje aj pekné výhľady na tatranské štíty.

Okolo Štrbského plesa

Lanový park

2,5 km

0,3 km

22 m

10 m

1 hod.

1 hod.

veľmi ľahká

ľahká až ťažká

Prístup

Na Štrbské Pleso sa dostaneme vlakom, autobusom alebo autom. Ak príde vlakom, vystúpime na železničnej stanici a pokračujeme chodníkom smerom do centra – k hotelu Toliar.

Maximálna hĺbka Štrbského plesa je 26 m a maximálna teplota vody dosahuje 19 °C.

Ak príde na Štrbské Pleso autom, môžeme zaparkovať na centrálnom parkovisku v centre osady. Tu sa

nachádza tiež autobusová stanica. Z parkoviska prejdeme popri reštauráciách a hoteloch na Poštovú ulicu, kde zabočíme doľava. Po chvíli príde k hotelu Toliar, popri ktorom prejdeme na Kúpeľnú ulicu, situovanú v okolí plesa. Odtiaľ už ktorou-

koľvek cestou prejdeme priamo k plesu. Vstup do lanového parku sa nachádza neďaleko centrálného parkoviska, na Poštovej ulici. Prekážkové dráhy umiestnené vysoko na stromoch sú už z diaľky dobre viditeľné.

Okolo Štrbského plesa

Prechádzku okolo Štrbského plesa začneme pri hotelovom komplexe a budeme pokračovať v smere hodinových ručičiek. Hneď v úvode trasy sa nám z vyhladky na brehu jazera naskytne pôsobivý výhľad na hladinu plesa a tatranské štíty vypínajúce sa v pozadí. Pohľadnicový záber neodmysliteľne dopĺňa architektúra hotela Patria a skokanský mostík. Z vyhladky pokračujeme chodníkom okolo plesa ďalej a prideme k prvým náučným tabuliam. Poučíme sa, že by sme nemali kŕmiť kačice a ryby pečivom, pretože pleso nie je prietochné a spôsobíme znehodnotenie kvality vody, podobne ako v akváriu.

Dozvieme sa tiež, že hladina plesa ležala pôvodne o 6 m nižšie a že do súčasnej výšky stúpala iba pred 300 rokmi. Ďalšie náučné tabule sú venované živočíšstvu Tatier. Bližšie spoznáme napríklad vtáka tetra

Štrbské pleso je pozostatkom dávnych ľadových dôb. Vzniklo roztopením ľadu, nachádzajúceho sa vo vnútri skalného valu a patrí k tzv. výtopiskovým jazerám.

hlucháňa aprečítame si, ako medveď prečkáva zimu v spánku. Na prelome zimy sa v brlohoch medvedíciam narodí mláďatá, ktoré sú na starostlivosť matky odkázané až do druhého roku života. Často sa stáva, že v rámci jednej zimy medvede využívajú aj niekoľko brlohov, najčastejšie dva. Aj v tých najsilnejších mrazoch si ich dokážu vyhriať na plusové teploty. Svoje brlohy opúšťajú aj v zime, ale iba na krátky čas a vzdialenosť.

Od náučných tabúl pokračujeme k drevenému mólu, odkiaľ sa nám opäť naskytnú pekné výhľady na hladinu plesa. Kúsok ďalej sa nachádza priestranné detské ihrisko, ktoré navštívime až po dokončení

Jednou z hlavných atrakcií Štrbského Plesa bolo oddávna člnkovanie na jazere. V 80. rokoch 20. storočia bolo zakázané a obnoviť sa ho podarilo až v roku 2008.

prechádzky okolo plesa. Za ihrskom prejdeme na polostrov, kde sa nachádza Pamätník hrdinov SNP. Vrátime sa späť na chodník a okrem života medveďov spoznáme i život kamzíkov, ktoré žijú v Tatrách ešte z doby ľadovcov. Možno práve preto dokážu aj dnes prežívať v drsných klimatických podmienkach Tatier. Kamzíky sa každú jar a jeseň sčítavajú.

Ďalším obyvateľom Tatier je svišť vrchovský tatranský, ktorý je na rozdiel od medveďa pravým zimným spáčom. Svišťa rodinka funguje ako celok, kedy jeden vždy pozorne sleduje okolie a v prípade nebezpečenstva naň ostatných hvizdom upozorní. Zvyšné svište sa pasú, vyhrievajú, alebo si nosia trávu do obydľia, čistia ho a upravujú. Mladé svište vyvádzaajú a dobieďzajú jeden do druhého ako naše deti. Čítaním tabúľ obchádzame pleso a ani sa nenazdáme a sme na jeho druhej strane. Výhľady na skalnú scenériu sa stratia, ale pohľad na pleso je stále očarujúci.

Z tabúľ sa ešte dozvieme o živote orla skalného – tiež obyvateľa Tatier. Jeho domovom sú stromy, skalné previsy a steny. Orlica máva obyčajne dve mláďatá, avšak spravidla staršie, silnejšie mláďa zabije svojho mladšieho súrodenca. Ku koncu náučného

chodníka nájdeme aj tabule o drevinách, rastlinstve a o rôznych perličkách z histórie plesa. Dozvieme sa, že borovica limbová (limba) a borovica horská (kosodrevina) rastú v Tatrách

už 10 000 rokov. Naučíme sa niečo aj o vzniku plies a vodopádov z obdobia ľadovcov a spoznáme rastlinstvo národného parku. Na záver si prečítame históriu člnkovania na plese a zistíme, že ľad z neho sa kedysi využíval na reštauračné účely.

Okrem čítania náučných tabúl na chodníku okolo plesa si môžeme zacvičiť na šiestich stanovištiach „kyslíkovej dráhy“. Staršie deti si tu pomocou náradia z dreva

môžu otestovať svoju fyzickú kondíciu. Na chvíľu sa ešte pristavíme pri miestnom rezbárovi a s deťmi

Viete, že...

- *Už v 19. storočí sa ťažil ľad zo zamrzutej hladiny plesa. Štrbskí povozníci ho dovážali v noci na železničnú stanicu Štrba, odkiaľ sa vozil do reštaurácií vo Viedni, v Budapešti, Berlíne, Temešvári, vo Vroclave, ale i v Poprade či Kežmarku. Ťažba ľadu bola ukončená v roku 1902.*

- *V roku 1900 sa na zamrzutej hladine plesa konali Majstrovstvá Európy v rýchlokorčuľovaní a v roku 1925 v ľadovom hokeji.*

- *Koncom 19. storočia bol upravený chodník okolo vodnej plochy Štrbského plesa na pohodlnú vychádzkovú trasu, ktorá bola zo začiatku vhodná aj pre ľahšie kočy. Na počesť arcikňažnej Klotildy von Habsburg ju nazvali Klotildinou promenádou. V 20. rokoch minulého storočia bola premenovaná na Masarykovu promenádu. Takto sa volala až do roku 1939.*

